

El caos sanitari a la CEI

La malaltia de la misèria

Els 280 millions d'habitants de la Comunitat d'Estats Independents (cei) afronten una situació sanitària dramàtica. Malgrat l'abundància de metges i hospitals, hi ha una extrema penúria de medicaments i material sanitari.

Dos professionals de Metges Sense Fronteres (MSF) han anat des de Barcelona a visitar diversos estats de la CEI. Aquesta organització busca ara finançament per portar l'ajut humanitari internacional a la població d'uns estats on la situació ara fa pensar més en el Tercer Món que no en una gran potència.

"Fins i tot les benes ja utilitzades les netegen amb aigua i lleixiu per a posar-les a un altre malalt. Jo havia reciclat xeringues, però no ho havia vist mai fer amb les benes, ni tan sols a l'Àfrica". Aquesta afirmació és del doctor Jaume Borràs, un dels dos professionals de MSF que ha estat durant un mes a la CEI. Ell, junt amb el seu company, el doctor José García Marín, ha visitat nombrosos hospitals, ambulatoris i responsables sanitaris a Rússia, Ucraïna i Geòrgia. La seva conclusió és unànime: la CEI viu una situació de caos sanitari i cal l'ajut internacional urgent. "La nostra traductora, Yana, amb només 26 anys, prenia vitamina C per combatre l'escorbut, una malaltia suprimida als països desenvolupats. És per la manca de fruites i verdures fresques", explica el doctor Marín, per a qui "la situació és pitjor del que ens pensàvem, els professionals sanitaris estan desmoralitzats i la població cada dia veu empitjorar el seu estat sanitari". El raquitisme i les anèmies són ara habituals i fins i tot comença a escampar-se la tuberculosi.

Els dos professionals han trobat les portes obertes dels responsables sanitaris de la CEI, perquè aquests necessiten amb tota urgència de la cooperació internacional per a mantenir en peu el que abans era l'enorme sistema sanitari soviètic. La pitjor situació, l'han trobada als hospitals de Tbilissi, que centralitzen l'atenció als cinc millions d'habitants de la República de Geòrgia, durament castigada per la guerra civil. Els responsables del Ministeri de Sanitat els van dir que les restriccions imposades per Moscou fan la situació insos-

tenible: al començament de maig es preveia que l'estoc de productes per a anestèsia arribaria només per a unes poques setmanes. El 85% dels medicaments ha de ser importat i no hi ha divises fortes per a fer-ho.

Els dos metges vinguts de Barcelona van comprovar que a l'hospital pediàtric de Mzota no quedava ni una vacuna i al de maternitat les operacions no estrictament urgents eren ajornades per manca de material. Quasi bé el 50% dels nens nascuts tenen problemes amb la lactància: la situació de guerra ha fet que les mares no puguin donar el pit més enllà d'un mes setmanes. El problema és trobar llet en pols, només es pot comprar en el mercat negre i a un preu prohibitiu. La situació és tan extrema, que és reparteix la llet que donen les poques mares que ho poden fer. "Però la impressió més forta va ser a l'hospital per a ferroviaris, amb 400 llits, on hi ha les pitjors condicions d'higiene mai vistes en la nostra vida: operen sense guants, per què no n'hi ha, i ho reciclen tot, desde les xeringues i els catèters fins a les benes", recorda el doctor Borràs. L'Empresa Soviètica de Ferrocarrils finançava l'hospital, però ara ja no arriba ni un ruble. Ara han de fer operacions de cirurgia plàstica per a finançar-se. Les noies georgianes s'operen el típic nas caucasià, gran i aixafat, per intentar un matrimoni de fortuna.

A Ucraïna la situació no és tan dramàtica, però també treballen en condicions pèssimes. Als hospitals fan servir xeringues de vidre amb l'èmbol metàl·lic oxidat. Fa sis mesos que no hi ha ni cotó i han hagut de recórrer als magatzems militars per als subministraments més urgents. A més, comença a haver-hi casos de sida. Els responsables de salut pública de Kíev estan també molestos: al desembre els hi van enviar des d'Occident avions plens de medicaments... ¡caducats!

Els doctors Borràs i Marín es van sor-

El raquitisme i les anèmies són ara habituals a la

prendre de no veure quasi mai nens petits pels carrers de Kíev. La majoria de parelles han renunciat a tenir fills, la por a Txernòbil continua. Les mateixes autoritats de Sanitat diuen que només un 8% dels nens nascuts aquests darrers anys són sans. Els hospitals són plens de nens amb problemes en el sistema immunològic, a la tiroïdes i a l'estómac. "Són efectes de les radiacions, els nens estan blancs, pàl·lids, abunden les anèmies i qualsevol petita infecció els pot fer morir", explica el doctor Borràs.

A això cal afegir els centenars de famílies desplaçades de la zona de seguretat de la central nuclear de Txernòbil, que són periòdicament atesos als hospitals de Kíev. Però els nombrosos i ben preparats

professionals sanitaris no poden fer quasi res. A Ucraïna falta de tot als hospitals i a les farmàcies, no hi ha ni aspirines ni antibiòtics.

Els dos membres de MSF van poder conèixer també la situació real a diversos hospitals i coordinar l'arribada de l'ajut internacional, per fer possible que els aliments enviats no acabessin, com trameses anteriors, a les mans de la màfia, que avui ho controla quasi tot a la CEI. Però ara els demanen amb urgència material sanitari i medicaments. Tot l'important sistema hospitalari fundat en l'època de l'URSS s'enfonsa. Els nens i molts avis presenten

possibilitat d'una nova entrevista. "Ens va donar el telèfon de casa seva i ens va dir: 'Dins de tres dies no sé si continuaré manant, si seré en aquest edifici o si la meua oficina, l'hauran dissolta", recorda Marín. Un altre metge està impulsant la creació d'un sindicat independent de professionals sanitaris. El seu consell als metges barcelonins va ser molt clar: vigileu com es reparteix l'ajut internacional, la corrupció es troba en tots els nivells.

Ara, a la tornada dels dos doctors a Barcelona, MSF es proposa portar endavant dos projectes urgents d'ajut a Geòrgia i Ucraïna per portar medicaments

els MSF, però és igual d'urgent ajudar".

Just ara quan Metges Sense Fronteres (MSF) comença la seva actuació a la CEI, ha vist reconeguts els seus 20 anys de feina amb el Premi dels Drets Humans del Consell d'Europa. Aquesta organització de cooperació humanitària va néixer a França el 1971, com a resposta a la crisi de les organitzacions d'ajut més tradicionals. Per MSF el més important és l'eficàcia, la rapidesa en l'ajut i una independència a tota prova, que els ha portat tant a Nicaragua com a Bolívia, a auxiliar els kurds i a entrar a Bagdad en plena guerra del Golf, o a tenir equips als països més abandonats del planeta, com Somàlia o Libèria. Un altre criteri essencial és que sempre treballen d'acord i en col·laboració amb els responsables sanitaris locals, buscant a més, sempre que es pugui, fer projectes que després de la seva marxa puguin continuar funcionant amb autofinançament.

"Estic en MSF perquè vull fer una medicina diferent, més humanista, i de relació directa amb la gent. El meu treball permet donar possibilitats a la gent que no les té", explica el doctor José García Marín. Nascut fa 30 anys a Granada, va venir a Barcelona a fer un mestratge de Medicina. Allà entra en contacte amb MSF: va partir cap a Perú on treballà construint un hospital i formant personal local. En el districte on era, a Mizque, mai hi havia hagut un metge. Una de les primeres coses que va fer és aprendre a parlar quítxua, la llengua local. "La nostra feina no és paternalista, hi ha un intercanvi real. Nosaltres els ajudem, però la gent de països com aquests et donen valors que fa temps hem perdut a Occident", diu el doctor Marín.

Després de cinc anys d'actuació a l'estat espanyol, MSF ha enviat més de 300 professionals sanitaris (metges, infermeres, etc.) a tot el món. Uns 8.000 socis donen el seu suport econòmic regular. Un altre dels voluntaris de MSF és el doctor Jaume Borràs. Té 40 anys, viu a una casa al Maresme i espera el seu segon fill. Havia viatjat a la Xina atret per la medicina natural. "Amb MSF podem treballar com a metges d'una altra manera, hi ha una relació directa amb el pacient, on anem no val el tracte burocràtic", explica aquest doctor que va estar dos anys a Etiòpia, uns altres dos a Guinea Equatorial creant un hospital a l'interior (a Nsoknomo) i que va participar en la missió d'urgència amb els refugiats kurds que fugien d'Irak l'any passat.

Daniel Capella

CEI, i fins i tot comença a escampar-se la tuberculosi entre la població.

ARXIU

greus mancances alimentàries. "Les prestatgeries de les farmàcies, tant als hospitals com al carrer, són buides. Qui necessita un medicament ha de recórrer a l'estraperlo", diu el doctor Borràs. Les famílies han de portar el menjar per als seus parents hospitalitzats.

Just quan van ser a Moscou, els metges van fer una vaga. Ara cobren uns 600 rubles, al canvi oficial unes 600 pessetes. Això fa que moltes vegades els pacients hagin de donar-los propines. "No tenen cap motivació per al treball, se senten engranyats i humiliats, i tenen un gran complex d'inferioritat amb els seus col·legues d'Occident", diu el doctor Marín, que recorda el cas d'un important responsable de la sanitat russa, amb què van parlar de la

i material sanitari, controlar-ne el repartiment i, quan sigui necessari, explicar-ne l'ús als professionals sanitaris d'aquests països. Ara MSF busca el finançament necessari, uns 120 milions per al primer any. Ja s'han fet contactes amb la cooperació espanyola, que per fi, sembla contemplar la possibilitat de començar un ajut real als estats de la CEI. El canvi d'ambaixador a Moscou i l'establiment de relacions diplomàtiques amb Geòrgia poden fer canviar la passivitat espanyola. "L'ajut ara a la CEI és una exigència d'humanitat, és increïble veure tot un país que no té ni benes per a les ferides dels seus ciutadans", diu el doctor Jaume Borràs, per a qui "no és un cas gaire habitual, com el dels països del Tercer Món, on acostumen a anar